

تا سراپردهٔ جانان

رابطهٔ ایمان و اخلاق

آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی رحمته

تدوین و نگارش:

عبدالرضا ضرابی

استادیار مؤسسهٔ آموزشی و پژوهشی امام خمینی ره

www.ketab.ir

شمارهٔ ردیف: ۱۶۸۸

اخلاق - ۱۳۶

۱۴۰۳-۹۹

تا سرپرده جانان | رابطه ایمان و اخلاق | آیت الله محمدتقی مصباح یزدی |

تدوین و نگارش: عبدالرضا ضرابی | ناشر: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی * |
طرح جلد: امین محمدلو | چاپ یکم، پاییز ۱۴۰۳ | شمارگان: ۵۰۰ | اشراق | قیمت: ارجاع به سایت

WWW.HATIF.IR @HATIF.IR	قم، خیابان شهدا، کوی ۲۴، پلاک ۳۸، کدپستی: ۳۷۱۸۵۱۶۱۱۶ تلفن: ۰۲۵۳۷۷۴۳۳۲۶/۰	 9 786004 444408
---------------------------	---	--

۱۸۰۱

- سرشناسه : ضرابی، عبدالرضا، ۱۳۳۷-
عنوان و نام پدیدآور : تا سرپرده جانان؛ رابطه ایمان و اخلاق / تدوین و نگارش عبدالرضا ضرابی.
مشخصات نشر : مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی *، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری : ۲۷۳ ص.
فروست : مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی *؛ ۱۶۸۸. اخلاق؛ ۱۳۶.
شابک : ۹۷۸۶۰۰۴۴۴۰۴۰۸
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
یادداشت : کتابنامه: ص. ۲۵۳-۲۶۰؛ همچنین به صورت روزنامه
یادداشت : نمایه.
عنوان دیگر : رابطه ایمان و اخلاق.
موضوع : مصباح یزدی، محمدتقی، ۱۳۱۲-۱۳۹۹. -- دیدگاه درباره اخلاق اسلامی
موضوع : Misbah Yazdi, Mohammad Taqi, 1935-2021-- Views on Islamic ethic
موضوع : اخلاق اسلامی
Islamic ethics
شناسه افزوده : مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی *
رده بندی کنگره : ۸۲۴۷BP
رده بندی دیویی : ۶۱/۲۹۷
شماره کتاب شناسی ملی : ۹۴۱۱۳۹۱

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

۱۱ مقدمه معاونت پژوهش

۱۳ مقدمه

گفتار نخست: مباحث مقدماتی در باب اخلاق (۱)

۱۷ ملاک مطلوبیت در ارزش‌های اخلاقی

۱۷ حسن فعلی و حسن فاعلی

۲۱ نقش هدف و انواع آن در افعال اختیاری

۲۳ هدف در افعال الهی

گفتار دوم: مباحث مقدماتی در باب اخلاق (۲)

۲۹ نیت در فقه و اخلاق

۳۰ چگونگی شکل‌گیری نیت

گفتار سوم: مباحث مقدماتی در باب اخلاق (۳)

۴۱ گستره دلالت واژه حسن

گفتار چهارم: کمال و درجات آن

۵۱ اشاره

۵۳ افزایش کمال در گرو دانستن هدف آفرینش

گفتار پنجم: تعریف اخلاق اسلامی

۶۳ اشاره

۶۴ نمونه‌ای از خلط مفاهیم

۶۴ معانی و کاربردهای اخلاق

۶۶ تقسیم‌بندی علوم

۶۷ ضرورت توجه به مبادی تصوری

۶۹ تعریف منتخب اخلاق

۷۰ تفاوت اخلاق اسلامی با اخلاق فلسفی

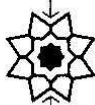
گفتار ششم: کاربردهای عقل، نفس، قلب و صدر در مباحث اخلاقی

۷۵ اشاره

۷۶ عقل و کاربردهای آن

۷۸ نفس و کاربردهای آن

● گفتار هفدهم: متعلق ایمان ●

- ۱۸۱ اشاره
- ۱۸۲ متعلق ایمان در قرآن
- ۱۸۳ تعریف دین از راه عناصر اصلی آن
- ۱۸۵ تعریف دین از راه توحید
- ۱۸۶ لزوم ایمان به کل دین

● گفتار هجدهم: تقابل ایمان و کفر ●

- ۱۹۱ اشاره
- ۱۹۲ ایمان و مراتب آن
- ۱۹۴ کفر و کاربردهای آن
- ۱۹۵ تقابل ایمان و کفر

● گفتار نوزدهم: عوامل تحقق ایمان ●

- ۱۹۹ اشاره
- ۲۰۰ انگیزه فطری انسان
- ۲۰۰ ذومراتب بودن ایمان
- ۲۰۴ عناصر افزایش ایمان

● گفتار بیستم: حقیقت ایمان در روایات ●

- ۲۰۹ اشاره
- ۲۱۰ روش معصومان علیهم السلام در بیان حقیقت ایمان
- ۲۱۱ حقیقت ایمان؛ صبر و شکر
- ۲۱۲ حقیقت ایمان؛ اعتماد به خدا
- ۲۱۴ حقیقت ایمان؛ تعاون با دیگران

● گفتار بیست و یکم: مؤلفه‌های کمال ایمان ●

- ۲۱۷ اشاره
- ۲۱۷ عدم تجاوز از حق، در هنگام رضایت، غضب و قدرت
- ۲۱۸ نترسیدن از ملامت ملامتگران، پرهیز از تظاهر و ریا، و ترجیح آخرت بر دنیا
- ۲۲۰ فهم صحیح دین، تدبیر در امور، صبر بر بلا
- ۲۲۱ غلبه دین بر شهوت

۲۲۲ واگذاری امور به خدا

❖ گفتار بیست و دوم: درجات ایمان و کفر ❖

۲۲۹ اشاره

۲۳۰ درجات ایمان

۲۳۲ درجات کفر

❖ گفتار بیست و سوم: ارکان ایمان (محبت) ❖

۲۳۷ اشاره

۲۳۹ مراتب محبت

۲۴۰ محبت به متعلقات محبوب

❖ گفتار بیست و چهارم: حب و بغض فی الله ❖

۲۴۵ اشاره

۲۴۵ دشمنی با دشمن محبوب

۲۵۱ منابع

۲۵۷ نمایه‌ها

www.ketab.ir

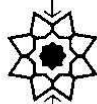
مقدمه معاونت پژوهش

حقیقت اصیل‌ترین، جاودانه‌ترین و زیباترین راز هستی و نیاز آدمی است که سلسله مؤمنان و عالمان صادق چه جان‌ها که در راه آن نباخته، و جاهلان و باطل‌پرستان چه توطئه‌ها و ترفندها که برای محو و مسخ آن نساخته‌اند. چه تلخ‌واقعیتی است مظلومیت حقیقت، و چه شیرین‌حقیقتی است این واقعیت که در مصاف همیشگی حق و باطل، حق سربلند و سرفراز است و باطل از بین‌رفتنی و نگونسار. این والا و بالانشینی حقیقت، گذشته از سرشت حق، وام‌دار کوشش‌های خالصانه و پایان‌ناپذیر حقیقت‌جویانی است که در عرصه نظر و عمل کمر همت محکم بسته و از دام و دانه دنیا رسته‌اند، و در این میان، نقش و تأثیر ادیان و پیامبران الهی، و به‌ویژه اسلام و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و جانشینان برحق و گرامی او علیهم السلام، برجسته‌ترین است.

دانشمندان نام‌آور شیعه رسالت خطیر و بی‌نظیر خویش را بهره‌گیری از عقل و نقل و غوص در دریای معارف قرآن و برگرفتن گوهر ناب حقیقت از سیره آن پیشوایان و عرضه آن به عالم بشری و دفاع جانانه در برابر هجوم ظلمت‌پرستان حقیقت‌گریز دانسته و در این راه دیده‌ها سوده و جان‌ها فرسوده‌اند. اکنون در عصر بحران معنویت که دشمنان حقیقت و آدمیت هر لحظه با تولید و انتشار فزون از شمار آثار نوشتاری و دیداری و به‌کارگیری انواع ابزارهای پیشرفته سخت‌افزاری و نرم‌افزاری در عرصه‌های گوناگون برای سیطره بر جهان می‌کوشند، رسالت حقیقت‌خواهان و اندیشمندان حوزوی و دانشگاهی، به‌ویژه عالمان دین، بس عظیم‌تر و سخت دشوارتر است.

در جهان تشیع، پژوهشگران حوزوی در علوم فلسفی و کلامی، تفسیری و حدیثی، فقهی و اصولی و نظایر آن کارنامه درخشانی دارند، و تأملات ایشان بر تارک پژوهش‌های اسلامی می‌درخشد. در زمینه علوم طبیعی و تجربی و فناوری‌های جدید نیز پژوهشگران ما تلاش‌هایی چشمگیر کرده، گام‌هایی نویدبخش برداشته و به جایگاه درخور خویش در جهان نزدیک شده‌اند، و می‌روند تا با فعالیت‌های روزافزونشان مقام شایسته خویش را در صحنه علمی بین‌المللی باز یابند. ولی در قلمرو پژوهش‌های علوم اجتماعی و انسانی

تلاش‌های دانشمندان این مرز و بوم آن‌گونه که شایسته نظام اسلامی است به بار ننشسته، و آنان گاه به ترجمه و اقتباس نظریات دیگران بسنده کرده‌اند. در این زمینه کمتر می‌توان رد پای ابتکارات و به‌ویژه خلاقیت‌های برخاسته از مبانی اسلامی را یافت و تا رسیدن به منزلت مطلوب راهی طولانی و پرچالش در پیش است. از این‌رو، افزون بر استنباط، استخراج، تفسیر و تبیین آموزه‌های دینی و سازماندهی معارف اسلامی، کاوش در مسائل علوم انسانی و اجتماعی از دیدگاه اسلامی و تبیین آنها از مهم‌ترین اهداف و اولویت‌های مؤسسات علمی به‌ویژه مراکز پژوهشی حوزه‌های علمیه است.

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته‌الله‌علیه در پرتو تأییدات رهبر کبیر انقلاب اسلامی و حمایت‌های بی‌دریغ خلف صالح وی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای مد ظله‌العالی از آغاز تأسیس براساس سیاست‌ها و اهداف ترسیم‌شده از سوی حضرت آیت‌الله محمدتقی مصباح یزدی رحمته‌الله‌علیه به امر پژوهش‌های علمی و دینی اهتمام داشته و در مسیر برآوردن نیازهای فکری و دینی جامعه، به پژوهش‌های بنیادی، راهبردی و کاربردی پرداخته است. معاونت پژوهش مؤسسه برای تحقق این مهم، افزون بر برنامه‌ریزی و هدایت دانش‌پژوهان و پژوهشگران، در زمینه نشر آثار محققان نیز کوشیده و بحمدالله تاکنون آثار ارزنده‌ای را در حد توان خود به جامعه اسلامی تقدیم کرده است.

کتاب پیش روی، مباحث دروس اخلاق ۱۳۹۶-۱۳۹۷ مرحوم علامه محمدتقی مصباح یزدی رحمته‌الله‌علیه در دفتر مقام معظم رهبری مد ظله‌العالی است که به قلم جناب آقای عبدالرضا ضرابی تدوین و نگارش یافته است. محور اساسی مباحث حاضر، اخلاق و ارزش‌های اخلاقی در اسلام است.

معاونت پژوهش از نگارنده محترم و جناب حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر محمدحسین فاریاب که با نظارت، مطالعه و ارائه نظرهای سودمندشان، بر اتقان و غنای اثر افزوده‌اند، صمیمانه سپاسگزاری می‌کند و توفیق روزافزون ایشان را از خداوند متان خواستار است.

معاونت پژوهش

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمته‌الله‌علیه